

cao hôn vaø ñieàu kieän laøm
vieäc toát hôn.

Coäng nhaân tieäu bang California coù raát ñieàu qyeàn veà phöông dieän löông boäng vaø ñieàu kieän laøm vieäc. Sõï baùo veä vaø caùc phuïc löïi ñöôïc cung caáp cho coäng nhaân cuûa California maø coäng nhaân cuûa caùc quoác gia hoaëc ngay caù caùc tieäu bang khaùc treân Hoa Kyø khoâng ñöôïc höôùng.

Khi caàn ñöôïc giuùp ñeä ñoøi ñöôïc traù löông cho coäng vieäc ñeä laøm, qyeàn ñöôïc höôùng tröï caáp thaát nghiäp, hoaëc tröï caáp lao ñoäng vì bò thöông trong khi laøm vieäc, coù ñieàu phöông caùch giuùp coäng nhaân hoaøn taát thuù tuïc xin caùc loaïi tröï caáp naøy. Moät vaøi döõ kieän coù lieän heä ñeä qyeàn cuûa coäng nhaân taïi California.

Toài coù theå ñi ñeä ñeä hoïc hoù veà qyeàn cuûa coäng nhaân?

Raát ñieàu cô sô coù theå giuùp coäng nhaân di daän hieäu bieát hôn veà qyeàn haïn cuûa hoï veà löông boäng vaø ñieàu kieän laøm vieäc taïi quaän haït Santa Clara. Nhöõng cô sô naøy laø:

- Vaên phoøng chính qyeàn
- Cô sô dòch vuï phaùp lyù
- Cô sô phuïc vuï coäng ñoäng
- Coäng ñoäp (cuõng giuùp coäng nhaân coäng taùc vôùi nhau ñeä ñoøi ñöôïc traù löông

Khi ñöôïc mööùn toài caàn bieát nhöõng gì?

Ñieàu raát quan troïng laø phaù hieäu roõ raøng muïc löông ñöôïc traù, giöø laøm vieäc vaø traùch ñieäm cuûa coäng vieäc. Neáu coù theå, nhöõng chi tieát veà möïc löông, giöø laøm vieäc vaø traùch ñieäm cuûa coäng vieäc neän ñöôïc vieát treân giaáy. Coäng nhaân saép söù ñöôïc mööùn khoâng neän kyù baát cöù giaáy tôø gì neäu hoï khoâng hieäu, cuõng khoâng neän kyù baát cöù giaáy tôø coøn ñeä troáng maø coäng ty seõ ñieän vaøo sau naøy. Coäng nhaân neän xin möät baùn sao sau khi ñeä kyù.

Coäng ty coù qyeàn ñoøi toài phaù cung caáp nhöõng chi tieát gì?

Taát caù coäng nhaân, coù quoác tòch hoaëc khoâng keä töø sau ngaøy 6 thaùng 11 naêm 1986 phaù ñieän maù ñôn cuûa sô di truù (INS) goïi laø I-9 vaøo luùc ñöôïc mööùn. Khi ñieän maù ñôn I-9, coäng ty khoâng theå:

- ñoøi möät taøi lieäu cuï theå naøo ñoù, hoaëc töø choái khoâng chaáp nhaän nhöõng taøi lieäu coù veù hõp leä.
- chæ ñoøi nhöõng ngöôøi nhìn vaø coù gioïng noù ngoaïi quoác ñieän maù ñôn I-9.
- töø choái chaáp nhaän nhöõng hoà sô coù soá ngaøy heät haïn vaãn coøn hieäu löïc.
- töø choái chaáp nhaän nhöõng hoà ñôn cuûa giaáy tôø coøn hõp leä.

Kyø thò moät nhaân vieân vì ngöôøi naøy ñaõ baùo caùo vòui vaên phoøng chính phuù veà tình traïng laøm vieäc baát an toaøn laø baát hôïp phaùp

**Toài gaëp khoùu khaên trong vieäc tìm
vieäc laøm. Toài nghó raèng toài ñaõ
bò kyø thò, toài còu theá laøm gì?**

Coâng nhaân còu quyèan choáng laïi
coâng ty neáu hoï khoâng ñöôïc möðun
laøm vieäc hoaëc bò sa thaúi vì ñaõ
nhìn hoaëc còu gioïng noùi ngoaïi
quóác, vì tình trang di truù, hoaëc vì còu
söï ñoøi hoùu raèng coâng nhaân phaùu
noùi ñöôïc Anh Ngöõ khi coâng vieäc
khoâng ñoøi hoùu nhö vaäy.

Quyèan haïn cuûa toài taïi choã laøm laø gì?

Coâng nhaân phaùu ñöôïc traù löông ít
nhaát laø \$6.75/giöø keá töø naêm
2002. Möùc löông toái thieáu trong
töông lai còu theá taêng leân. Haàu
heát caùc coâng nhaân phaùu ñöôïc traù
löông phuï troái khi hoï laøm vieäc quaù
8 tieáng moät ngaøy hoaëc quaù 40
moät tuaàn.

Coâng ty còu traùch nhieäm gì ñoái vòui toài?

Haàu heát caùc coâng ty phaùu traù
löông nhaân vieân ít nhaát laø 2 laàn
moãi thaùng. Tuy nhieân moät soá vaên
phoøng chính phuù còu theá traù löông
1 laàn moãi thaùng.

Coâng ty neân cung caáp:

- **Cuoáng ngaân phieáu:** Coâng ty ñöôïc qui ñònh phaùu cung caáp cuoáng ngaân phieáu khoâng caàn bieát traù baèng tieàn maët hay baèng ngaân phieáu
- **Giöø nghæ vaø giöø aên tröa:** Cho haàu heát caùc coâng vieäc, coâng ty ñöôïc qui ñònh phaùu cho nhaân vieân 10 phuùt nghæ

giaùu lao cho moãi 4 tieáng laøm
vieäc vaø nöua giöø ñeä aên tröa
khoâng còu löông cho moãi 5
tieáng laøm vieäc.

- **Nghæ heø:** Coâng ty taïi California khoâng
- bò baét buoäc phaùu cung caáp nhöõng ngaøy nghæ heø còu traù löông. Tuy nhieân, neáu coâng ty còu ñieàu leä veà nghæ heø, taát caù caùc giöø nghæ heø ñaõ ñeä daønh phaùu ñöôïc traù löông.
- **Söï An Toaøn:** Coâng nhaân còu quyèan ñöôïc laøm vieäc trong moái tröôøng an toaøn. Coâng nhaân còu quyèan chaát vaán hoaëc khieáu naïi neáu hoï nghó raèng moái tröôøng laøm vieäc thieáu an toaøn. Neáu coâng ty khoâng ñieàu chaén nhöõng thieáu söùt naøy, coâng nhaân neân baùo caùo söï vieäc ñeän moät trong nhöõng vaên phoøng chuyeân giaùu quyèát nhöõng vaán ñeä veà an toaøn ñöôïc lieät keá döùu ñaây.
- **Bò thöông/bò ñaù:** Neáu bò thöông trong khi ñang laøm vieäc, coâng nhaân còu theá ñöôïc quyèan höðung baùo hieäm lao ñoäng, keá caù ñöôïc boài thöôøng nhöõng chi phí veà y teá vaø moät soá tieàn löông trong thöøi gian hoài phuïc. Neáu moät coâng nhaân khoâng theá laøm vieäc vì bò thöông khoâng do tai naïn lao ñoäng hoaëc bò bòngh, neân nghó ñeän vieäc xin laõnh tieàn tröi caáp taøn taät.

**Taát caù coâng nhaân, khoâng
caàn bieát ñeän tình traïng di
truù, còu quyèan ñöôïc laøm
vieäc taïi nôu khoâng còu söï
kyø thò vì chuùng töäc, phaùu**

tính, xuaát xöù, toán giaùo vaø ñoàng tình luyeán aùi.

Toái coøn coù nhöõng quyena haïn gì khi toái laø công nhân laøm vieäc tại Hoa Kỳ.

Vieäc công công: Công nhân coù theå ñöôïc quyena laõnh löõng theo möïc löõng chính phuù neáu laøm vieäc cho caùc công trình xây caát, công viên hoặc ñöõng xaù coù lieân heä ñeán ngaân khoaùn công công vaø phuïc vụ công công.

Concerted (Joint) Activity: Công nhân coù quyena cùng nhau phaün ñoái tình traïng laøm vieäc thieáu an toaøn maø khoảng số bò traù ñuõa.

National Labor Relations Board: Công nhân coù quyena ñöôïc tham gia vaø phoái hõp vöù ñoàng nghiäp ñeä thieát läp công ñoaøn maø khoảng số bò traù ñuõa.

Toái laø công nhân laøm vieäc tại nông tröõng, toái coù quyena haïn gì?

Công nhân nông tröõng coù quyena tham gia công ñoaøn maø khoảng số bò traù ñuõa. Lieân laïc möät trong nhöõng cô sôu döõu ñeä ñeä bieát theå chi tieát hoặc lieân laïc công ñoaøn của baïn.

Ngöõu thân trong gia ñình toái bò bõnh, vaø toái caàn saên söc hõ, nhöng toái số bò maát vieäc. Toái coù theå laøm gì?

Trong möät vaøi tröõng hõp, công nhân coù quyena nghæ ñeä saên söc ngöõu thân ñang bò ñau. Lieân laïc möät trong nhöõng cô sôu döõu ñeä ñeä bieát theå chi tieát.

Toái bò taøn taät vaø caàn vieäc laøm. Toái coù theå laøm ñöôïc gì?

Neáu möät công nhân bò taøn taät vaø số taøn taät coù theå caùn tröù hõ laøm möät số công vieäc naøo ñoù, công ty coù theå ñöôïc yeâu caàu söu ñoái ñeä laøm vieäc cho thích hõp vöù tình traïng taøn taät của nhân viên.

toái ñeä chaám döùt?

Baïn ñöôïc quyena laõnh ngaân phieáu cuoái cùng khi công vieäc ñeä öchaám döùt. Neáu möät công nhân bò sa thaù hoặc ñeä nghæ vieäc vaø coù baù tröùc ít nhất laø 72 tieáng, ngöõu naøy seõ ñöôïc traù löõng vaøo ngaøy laøm vieäc cuoái cùng. Neáu công nhân nghæ vieäc vaø thõu gian loan baù khoảng ñuù 72 tieáng, löõng seõ ñöôïc traù trong vöng 72 tieáng sau ñoù.

Toái bò cho nghæ vieäc vì khoảng coù nhiều vieäc laøm, toái coù theå laøm gì?

Neáu baïn bò cho nghæ vieäc, baïn coù theå ñöôïc quyena laõnh trõ caáp thaát nghiäp, baïn seõ ñöôïc laõnh möät số trõ caáp giõu haïn trong khi ñeä tìm vieäc laøm möu. Lieân laïc möät cô sôu naøo ñoù ñeä tìm hieäu tieäu chuañ ñöôïc laõnh trõ caáp thaát nghiäp.

Toái coù quyena haïn gì không neáu toái laø dân cũ người baát hõp phàp?

Khoảng cần biết về tình trạng di trú, bạn có quyền nộp đơn khiếu nại cho thời gian bạn làm việc. Công nhân dù không có giấy tờ hợp pháp vẫn nộp đơn báo về theo luật của chính quyền liên bang về việc nộp đơn khiếu nại, công phải trả và những luật về công bằng và giờ làm việc. Công nhân bắt hợp pháp nộp đơn quyền thu hồi số công việc

Toàn phải làm gì nếu công ty không trả lương cho tôi?

Bạn nên liên lạc với phòng “Labor Commissioner Division of the labor standards Enforcement” về việc nộp đơn khiếu nại. Nếu bạn cần sự giúp đỡ, liên lạc công đoàn của bạn hoặc một trong những cơ sở nộp đơn khiếu nại dưới đây.

Toàn phải làm gì nếu công ty của tôi nhận nộp đơn tố của số An Sinh Xã Hội báo rằng số An Sinh Xã Hội của tôi sai?

Có một số lý do mà trong hồ sơ của Số An Sinh Xã Hội có số An Sinh Xã Hội của bạn sai, kể cả việc khi bạn báo số An Sinh Xã Hội của bạn vào máy tính một cách sai lầm. Nếu công ty của bạn nhận nộp đơn tố “khoảng trống” của Số An Sinh Xã Hội, công ty vẫn không có quyền nào xem thẻ Xanh hoặc giấy cho phép đi làm hoặc đưa ra quyết định của bạn.

Asian Law Alliance

184 E. Jackson Street, San Jose, CA 95112

Liên hệ: (408) 287-9710

ty có thể hỏi, và tiêu bang cũng nên liên bang sẽ thời thi những quyền hạn này.

Bạn cũng nộp đơn báo về việc nộp đơn nếu bạn thông tin làm việc.

Bạn cũng nộp đơn quyền tố cáo công đoàn hoặc ghi danh với công đoàn nếu bạn muốn, khoảng cần biết về tình trạng di trú của bạn.

Nếu cần trợ giúp:

www.asianlawalliance-ala.org

Ngoại ngữ: Quảng Ngãi, Phố Thọ, Tây Ban Nha, Việt Nam

Dịch vụ: Cung cấp những buổi

thuyết giảng về luật lao động của

liên quan về những vi phạm về vấn đề công bằng và giờ làm việc v.v.

Những vấn đề về sự kỳ thị trong

công việc làm dựa theo sắc luật

của việc di trú và luật kê khai của năm 1986.

California Rural Legal Assistance

7365 Monterey Street, Suite H, Gilroy, CA 95020

Liên hệ: (408) 847-1408

Nếu cần trợ giúp: www.crla.org

Ngoại ngữ: Tây Ban Nha

Dịch vụ: Dịch vụ pháp lý về lao

động, kể cả những khiếu nại về

công bằng và trợ cấp thất nghiệp.

Cal-OSHA Division of Occupational Safety and Health

2010 N. 12th Street, Suite 401, San Jose, CA 95131

Liên hệ: (408) 452-7288

Nếu cần trợ giúp:

www.dir.ca.gov/occupational_safety.html

Ngoân ngöõ: Taây Ban Nha, Vieät Nam
Dòch vui: Giaûi quyeeát nhöõng khieáu naäi
cuûa coâng nhaân veà söüc khoûe vaø söi
an toaøn taäi nôï laøm vieäc. Kieâm tra vaø
ñieàu tra caùc chaát ñoäc haäi taäi nôï laøm
vieäc.

**Department of Fair Employment and
Housing**

111 North Market Street, Suite 810, San
Jose, CA 95113

Ñieän thoäi: 1 (800) 884-1884

TTY 1 (800) 700-2320

Ngoân ngöõ: Anh Ngöõ cho ngöõøi caâm
vaø ñieác, Quaûng Noâng, Phaùp, Phoá
Thoâng, Boà Ñaøo Nha, Nga, Samoan,
Taây Ban Nha, Phi Luaät Taân, Vieät Nam
Dòch vui: Quaûng baù vaø trieân khai
quyeàn cuûa cö daân California ñeä
choáng laäi naïn bò kyø thò trong vaán ñeä
vieäc laøm, gia cö, xöü duïng nôï coâng
coâng vaø bò haønh hung vì söi thuø
gheùt.

East San Jose Community Law Center

1030 The Alameda, San Jose, CA 95126

Ñieän thoäi: (408) 288- 7030

Ñòa chæ maïng löõu:

www.scu.edu/law/ESJCLC

Ngoân ngöõ: Taây Ban Nha vaø nhöõng ngoân ngöõ khaùc theo yeâu caàu.
Dòch vuï: Tin töùc veà quyeàn haïn cuûa công nhaân, baùo hieãm lao ñoäng, vaø tröï caáp thaát nghieäp.
Khoäng caàn laøm heïn vaø ñaïi dieän cho moät soá trööøng hoïp.

Employment Development Department (EDD)

Metropolitan San Jose Office

2450 S. Bascom Avenue, Campbell, CA 95008

Ñieän thoaiï: Anh Ngöõ (408) 369-3603

Soá mieãn phí: 1 (800) 300-5616

Quaúng Ñoäng vaø Phoả Thoäng: 1 (800) 657-3506

Taây Ban Nha: 1 (800) 326-8937

Vieät Nam:(00) 547 - 2958

Gilroy Office

7800 Arroyo Circle, Gilroy, CA 95020

Ñòa chæ maïng

lôôùi: www.EDD.cahwnet.gov

Ngoân ngöõ: Quaúng Ñoäng, Phoả Thoäng, Taây ban Nha vaø Vieät Nam

Dòch vuï: Danh saùch vieäc laøm vaø caùc dòch vuï veà vieäc laøm, giuùp ñieän ñôn xin baùo hieãm thaát nghieäp vaø tröï caáp taøn taät.

Equal Employment Opportunity Commission (EEOC)

96 N. Third Street, San Jose, CA 95112

Ñieän thoaiï: (408) 291-7352

Ñòa chæ maïng lôôùi: www.eeoc.gov

Ngoân ngöõ: Taây Ban Nha

Dòch vuï: Giaùu quyeát nhöõng khieáu naïi veà kyø thò trong công vieäc laøm.

Labor Commissioner Division of Labor Standards Enforcement

100 Paseo de San Antonio Room 120, San

Jose, CA 95113

Ñieän thoaiï: (415) 557-7878

Ñòa chæ maïng lôôùi:

www.dir.ca.gov/DLSE.dlse.html

Ngoân ngöõ: Phoả Thoäng, Taây Ban Nha vaø Phi Luaät Taân.

Dòch vuï : Ñieàu tra nhöõng vi phaïm veà luaät lao ñoäng nhö möùc löông vaø giôø laøm vieäc. Tieán haønh thuï tuïc khieáu naïi cho caù nhaân nhö khoäng ñöôïc traù löông, khoäng ñöôïc traù giôø phui troãi, vaø khoäng ñöôïc traù löông toái thieäu. Cung caáp chi tieát veà luaät löông boäng vaø giôø laøm vieäc.

La Raza Centro Legal

474 Valencia Street, Suite 295, San Francisco, CA 94103

Ñieän thoaiï: (415) 575-3500

Chöông trình lao ñoäng ban ngaøy: (415) 252-

5375

Ñòa chæ maïng lôôùi: www.lrcl.org

Ngoân ngöõ: Taây Ban Nha

Dòch vuï: Dòch vuï phaùp lyù cho nhöõng khieáu naïi veà löông boäng vaø giôø laøm vieäc vaø nhöõng vaán ñeà khaùc coù lieän quan ñeán công vieäc laøm.

Office of Special Counsel – US Department of Justice

Ñöøøng giaây mieãn phí: 1 (800) 255-7688

TDD: 1 (800) 237-2515

Ngoân ngöõ: Taây Ban Nha, vaø caùc ngoân ngöõ khaùc ñöôïc cung caáp qua công ty ñieän thoaiï AT& T.

Dòch vuï: Trieän khai luaät choáng söï kyø thò khi taïi ñoù laøm vieäc, công ty ñöøi hoùï moät soá vaên kieän cuï theä, chæ hoùï nhöõng ngöôøi nhìn vaø noùï gioïng ngoaïi quoaïc ñieän maäu ñôn (khoäng hoùï taát caù moïi ngöôøi) hoaëc töø choái chaáp nhaän moät soá giaây töø naøo ñoù vöùï ngaøy heät

hain coøn hieäu löic. Ngaên caùn vieäc sa thaùi vì ngôðøi naøy nhìn vaø noui

giöing ngoaïi quoaïc, hoaëc ñaõ ñoøi hoüi giaáy tôø di truù moät caùch sai laàm (saùch nhieäu veà giaáy tôø) hoaëc vì coång ty ñoøi hoüi nhaân vieân phaüi noui Anh Ngöø duø coång vieäc khoâng ñoøi hoüi nhö vaäy.

Santa Clara Center for Occupational Safety and Health (SCCOSH)

760 N. First Street, San Jose, CA 95112
Ñieän thoaiï: (408) 998-4050
Ngoân ngôø: Quaùng Ñoàng, Cebuano, Ilocano, Phoả Thoàng, Taây Ban Nha, Phi Luaät Taân vaø Vieät Nam.

Dòch vuiï : Tin töüc, caùc buoái trình dieãn vaên hoüa, vaø khoüa hoái thaüo veà quyeàn hain cuüa coång nhaân veà söi an toaøn vaø vaán ñeà söüc khoüe. Thuyeät giaúng veà quyeàn hain taïi nôï laøm vieäc. Dòch vuiï giöüi thieäu veà phaùp lyù.

Services Immigrant Rights and Education Network (SIREN)

778 N. First Street, Suite 202, San Jose, CA 95112

Ñieän thoaiï: (408) 286-5680

Ñöðøng giaáy cung caáp dòch vuiï vaø tin töüc veà di truù

Taây Ban Nha (408) 286-1698

Vieät Nam (408) 286-1448

Farsi (408) 286-5680 x 108

Trung Hoa (408) 286-5680 x 109

Ñòa chæ maïng löðu: www.siren-bayarea.org

Dòch vuiï: Ñöðøng giaáy veà tin töüc vaø giöüi thieäu veà tröi caáp xaõ hoái, giaüo duïc coäng ñoàng veà tröi caáp xaõ hoái, tranh ñaáu nhöøng vaán ñeà veà luaät phaùp. Huaán luyeän vaø tröi

giuùp vaán ñeà kyõ thuaät veà nhöøng vaán ñeà lieân heä ñeän di truù.

South Bay Labor Council – AFL-CIO

2102 Almaden Road, Suite 107, San Jose, CA

95125

Ñieän thoaiï: (408) 266-3790

Ñòa chæ maïng löðu: www.atwork.org

Ngoân ngôø: Taây Ban Nha

Dòch vuiï: Giöüi thieäu ñeän khoaùng

100 coång ñoaøn ñaïi dieãn hôn

100,000 coång nhaân cuüa quaän haït Santa Clara.

State Disability Insurance (SDI) Employment Development Department

297 W. Hedding Street, San Jose, CA 95110

P.O. Box 637, San Jose, CA 95106

Maüy nhaän löøi nhaän soá: (408) 277-9499

Ngoân ngôø: Taây Ban Nha taïi phaàn cuoái cuüa maüy nhaén.

Dòch vuiï: Maüy nhaén coù löøi chæ daãn ñeà xin maäu ñôn xin tröi caáp taøn taät.

St. Joseph the Workers Center Mountain View/Los Altos

4898 El Camino Real, Suite 300, Los Altos, CA 94022

Ñieän thoaiï: (650) 962-1902

Ngoân ngôø: Taây Ban Nha

Dòch vuiï: Cuøng loaïi dòch vuiï nhö taïi ñòa ñieäm St. Joseph ôü vuøng Ñoàng San Jose, nhöng khoâng coù choã taém.

Workers Compensation Appeals Board

100 Paseo de San Antonio, Room 241, San Jose, CA 95113

Ñieän thoaiï: (408) 277-1246, 277-1292

Ngoân ngôø: Taây Ban Nha

Dòch vui: Tin tòuc vaø trôï giuùp veà
nhöõng tröôøng hôïp coù lieân quan
ñeán baùo hieãm lao ñoäng.